

JON FOSSE MELANCHOLIE II

Vertaald door Edith Koenders en Adriaan van der Hoeven

Melancholie II

JON FOSSE

Melancholie II

Vertaald uit het Noors door
Edith Koenders en Adriaan van der Hoeven

Uitgeverij Oevers
Zaandam 2020

Deze vertaling is uitgegeven met
de financiële steun van NORLA.

De vertalers ontvingen voor deze vertaling een
projectwerkbours van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *Melancholia II*
Copyright © 1996, uitgegeven met toestemming van Winje
Agency A/S, Skienstgate 12, 3912 Porsgrunn, Noorwegen
Copyright Nederlandse vertaling © Edith Koenders,
Adriaan van der Hoeven en Uitgeverij Oevers, 2020
Omslagontwerp en vormgeving binnenwerk
Kades-Kaden

Afbeelding omslag:
Slaapkamer, 1890, Vilhelm Hammershøi (1864-1916)
De Hirschsprungske Collectie, Kopenhagen

NUR 302
ISBN 9789492068361
www.uitgeverijoevers.nl

Stavanger, vroeg in de herfst, 1902: Oline loopt van de zee de steile helling op, steunend op haar stok loopt ze stapje voor stapje omhoog, en haar voeten doen zo'n zeer dat ze nog maar net vooruitkomt, maar het gaat, stapje voor stapje loopt Oline omhoog, in haar ene hand de stok, in haar andere een snoer met vis en wat doet het zeer, denkt Oline, en wat is die steil, deze helling van de zee naar haar huis, en iedere dag moet ze zich deze helling op slepen, en vanaf de zee staan er aan weerszijden huizen op de steile helling, pal op elkaar, en bovenaan, op de top, woont Oline zelf, in haar kleine witte huisje. En Oline loopt moeizaam verder, stapje voor stapje omhoog. In haar ene hand de stok, in haar andere hand de twee vissen die ze van visser Svein heeft gekregen, vandaag heeft ze die gekregen, visser Svein wilde geen cent voor de vis hebben, misschien begreep hij dat ze niet veel geld had momenteel, maar heeft ze er iets over gezegd, nee geen woord heeft ze erover gezegd, geen woord heeft ze erover gezegd, denkt Oline. Nog een klein eindje, ja, dan mag ze even uitrusten, denkt Oline. Maar ze moet nog even volhouden. En zodra ze blijft staan doen haar voeten minder zeer. En hoe langer ze blijft staan, hoe minder zeer haar voeten doen. Nog even nu, dan mag ze uitrusten, voordat ze het laatste stukje moet afleggen, denkt Oline. Ja, visser Svein. Al de vis die ze van hem ge-

kocht heeft, denkt Oline en dan hoort ze dat iemand haar roept.

Oline, roept er iemand.

Oline! klinkt het weer

en Oline blijft staan. Want iemand roept haar toch.

Oline! klinkt het nog een keer.

En Oline kijkt naar het huis naast haar, en daar, voor het raam op de eerste verdieping staat Signe, ze steekt haar hoofd naar buiten.

Oline! roept Signe.

Oline, zegt ze.

Wacht even, Oline, zegt Signe.

Ik kom naar beneden, zegt Signe

en Oline ziet Signe bij het raam weggaan en ze denkt, ja Signe, Signe riep me, en dat ze niet meteen hoorde dat het Signe was die haar riep, nee ze is volstrekt niet meer zoals vroeger nu, nee, ze is alles vergeten, zo staat het er nu voor, ze is alles vergeten, alles, ze heeft een geheugen als een zeef, zoals ze zeggen, alleen van haar jeugd kan ze zich iets herinneren, maar dat herinnert ze zich trouwens alsof het net gebeurd is, denkt Oline, maar nu heeft Signe haar geroepen, en wat ze wel weet is dat Signe haar niet vaak heeft geroepen, want Signe en zij zijn immers nooit de beste vriendinnen geweest, nee, denkt Oline, ook weer niet dat ze ruzie hadden, nee, dat niet, maar om een of andere reden konden ze niet zo goed met elkaar overweg, misschien omdat Signe altijd zo netjes was, alsof Signe altijd dacht dat zij, Oline, niet deugde, dat haar huis niet schoon

genoeg was, dat haar kroost niet schoon genoeg was, dat heeft ze nooit gezegd, Signe, maar dat ze dat vond, nee, daar twijfelt ze geen seconde aan, denkt Oline, nee Signe heeft vast nooit gevonden dat Oline veel kon, nee, denkt Oline, en zelf mocht ze Signe ook nooit zo graag, en eerlijk gezegd hadden ze eerder bijna een hekel aan elkaar gehad, denkt Oline, nou nee, dat ook weer niet, maar vriendinnen waren ze in elk geval niet geweest, en Signe had haar tot nu toe nooit eerder geroepen, al was ze hier bijna dagelijks voorbij gekomen met de vis die ze beneden bij de zee gekocht had, ze moet ontelbare keren langs Signes huis zijn gelopen, en nooit eerder heeft Signe haar geroepen en ze is Signe ook bijna nooit tegengekomen, al die keren dat ze afdaalde naar zee en daarna weer de berg op moest met haar vis, dus Signe heeft haar vast ontlopen, denkt Oline, maar nu heeft Signe haar geroepen, dus wat is er aan de hand? denkt Oline, terwijl ze daar met de vis in de ene en de stok in de andere hand staat, en Oline denkt waarom in vredesnaam heeft Signe haar nu geroepen? wat zou ze willen? waarom zou ze haar nu opeens roepen? denkt Oline en ze ziet Signe haar huis uitkomen en Oline ziet dat Signe oud is geworden, zij die zo knap was toen ze jong was is nu oud en krom, denkt Oline en ze ziet Signe met een schort voor op haar af lopen. Wat zou Signe nu eigenlijk willen? denkt Oline.

Sivert, zegt Signe

en Oline denkt het gaat dus over mijn broer, maar dat haar broer met wie ze zo goed kon opschieten toen ze klein

was had kunnen trouwen met zo iemand als Signe, heeft ze nooit helemaal kunnen begrijpen, denkt Oline.

Het gaat niet goed met Sivert, zegt Signe.

Ik denk dat hij het niet meer zo lang zal maken.

Oline kijkt naar Signe. Dat het niet goed gaat met Sivert, is geen nieuws, maar dat het er zo slecht met hem voor staat, nee, dat is geen goed nieuws.

Echt? zegt Oline.

Signe knikt.

En het gaat steeds minder met hem, vandaag is hij veel slechter, zegt Signe.

Dat is vreselijk, zegt Oline

en er gaat een rilling door haar heen, nee moet Sivert nou óók heengaan, eerst Lars en dan nu Sivert, ze waren ongeveer even oud, eerst ging Lars, maar Sivert, die was toch altijd kerngezond, nooit ziek, de godganse dag aan het werk, moet hij nou óók heengaan?

Ja, ik denk dat het op zijn eind loopt met hem, zegt Signe.

En Sivert, zegt Signe

en ze valt stil en Oline denkt dat hij vast met haar wil praten, met zijn zus, dus, als hij moet heengaan, als hij moet heengaan wil hij vast afscheid nemen van zijn zus, daar is niets raars aan, en dan moet ze wel Signes huis binnengaan, en in dat huis heeft ze, zolang ze zich kan herinneren, geen voet gezet, tenzij ze er gisteren nog is geweest, maar dat zou ze zich dan waarschijnlijk ook niet herinneren. Alles wat net gebeurd is, vergeet ze immers, denkt

Oline. Maar dat Sivert moet heengaan. Nee, dat kan toch niet zomaar opeens. Signe overdrijft waarschijnlijk wat, die maakt zich altijd zorgen en overdrijft altijd, ze heeft haar hele leven naast haar schoenen gelopen en nu heeft ze het zich zeker in haar hoofd gehaald dat Sivert opeens zal heengaan.

Hij vroeg of ik je wilde vragen of je even bij hem komt kijken, zegt Signe.

Hij ligt op zolder, zegt ze
en Oline knikt.

Dat wil je toch wel? zegt Signe.

Zeker, zegt Oline.

Sivert vroeg me jou te vragen of je wilt komen, zegt Signe.

Doe hem de groeten en zeg dat ik kom, zegt Oline.

Signe kijkt Oline aan.

Je kan nu toch meegaan, nu meteen, zegt ze.

Maar ik moet eerst langs huis om me wat op te frissen, ik moet in ieder geval eerst langs huis met de vis, zegt Oline.

Ja, en dan kom je zo gauw mogelijk, zegt Signe.

Ik kom meteen, zegt Oline.

Ja, doe dat, hij wil je zo graag zien, zegt Signe.

Doe hem de groeten en zeg dat ik kom, zegt Oline.

Ja, kom alsjeblieft, zegt Signe

en Oline ziet dat Signe zich omdraait en snel weer naar binnen loopt en Oline denkt, nee, moet Sivert nu óók heengaan, nee, dat had ze nooit gedacht, maar zo slecht kan hij

er toch niet aan toe zijn, ze overdrijft vast wat, Signe, maar er is vast nog wel tijd om de vis naar huis te brengen. En ze voelt al een beetje aandrang, dus moet ze waarschijnlijk eerst ook nog even naar het secreet, en geen denken aan dat zij, Oline, bij Signe naar het secreet zal gaan, nee dat wil ze niet, denkt Oline, nee dat wil ze niet, denkt Oline. Ze gaat eerst naar huis met de vis. Dan gaat ze naar het secreet. En dan trekt ze misschien een andere jurk aan, want het zou best eens kunnen dat Signe er niet ver naast zit dat Sivert op sterven ligt, in elk geval heeft haar broer zijn vrouw gevraagd haar te halen, anders had Signe dat vast nooit gedaan, denkt Oline, dus moet ze er wel heen, ze zal toch Signes huis moeten binnengaan waar ze al die jaren geen voet heeft gezet, denkt Oline, als haar broer Sivert, haar dierbare broer, haar vraagt te komen, moet ze wel gaan, en wat heeft ze in haar jeugd tegen haar broer Sivert opgekeken, al was hij jonger dan zij zag zij toch enorm tegen hem op, misschien omdat hij zo groot en sterk was, zo'n knappe jongen was hij, om nog maar te zwijgen van toen hij ouder werd, toen hij een jonge man was met zulke krachtige armen, dat de mensen het erover hadden hoe sterk die waren, ja, echt waar, denkt Oline, hij was een echte man, die Sivert, denkt Oline, maar had ze eigenlijk niet meteen naar hem toe moeten gaan? als hij nou echt op sterven ligt, komt ze misschien niet meer op tijd als ze eerst met de vis naar huis gaat, denkt ze, en bovendien doet het lopen zo zeer, het doet pijn aan haar voeten, ze hoeft maar een paar stappen te zetten of de pijn in haar voeten begint al, denkt Oline,

nee, ze had meteen naar Sivert moeten gaan, waarom heeft ze dat niet gedaan? omdat Signe het vroeg? omdat ze liever niet het huis van Signe wil binnengaan? daarom? denkt Oline, en nu zit er niets anders op dan naar huis te strompelen met die vis, en nu voelt het ook nog alsof ze nodig moet, ze voelt aandrang, zowel vóór als achter, als ze zich niet vergist, denkt Oline, en nu moet er niks in haar onderbroek komen, nu moet er niet iets uit zichzelf komen, nu moet ze naar huis, naar binnen gaan met de vis, dan kan ze ook naar het secreet, ja, denkt Oline, en het was heerlijk om eventjes stil te staan, zodra ze niet hoeft te lopen verdwijnt de pijn in haar voeten, denkt Oline. Maar nu moet ze een stukje verder omhooglopen. En zelfs al is ze op een plek blijven staan waar ze nooit eerder is blijven staan, ze mag zo ook wel even rusten op de plek waar ze altijd rust, toch, denkt Oline, en nu moet ik me weer in beweging zetten, denkt ze, nu kan ze hier niet langer blijven staan, maar dat is toch treurig met Sivert, moet hij nu óók heengaan? het is niet zo lang geleden dat Lars heenging en is het nu Siverts beurt? dan zal zij ook wel gauw aan de beurt zijn, denkt Oline. Ja was zij maar aan de beurt, denkt Oline. Mocht zij maar heengaan, denkt Oline en ze zet de stok naar voren, en dan haar ene voet, en o wat is het zwaar, het is alsof ze haar voet los moet rukken, hem vooruit moet schuiven, zo voelt het, alsof ze uit elkaar getrokken wordt, zo voelt het, en het is nog nooit zo erg geweest en dat komt waarschijnlijk doordat ze is blijven staan waar de helling op zijn steilst is, als het nou maar een gelijkmatige pijn was

geweest, maar dit snijden, dit scheuren, dit is te erg, denkt Oline en ze zet ook haar andere voet naar voren en Oline loopt verder de helling op, langzaam, terwijl haar beide voeten zeer doen loopt Oline verder de helling op, met de stok in de ene hand en de vis in de andere loopt ze verder, en dat Sivert nu óók moet heengaan? nee dat is te erg, denkt Oline, nee, dat Sivert moet heengaan, dat kan toch niet, denkt ze, kan Onze-Lieve-Heer haar niet beter komen halen, zij die zo'n pijn heeft, denkt Oline, en nu moet ze nog een klein stukje lopen, dan mag ze blijven staan, als ze haar huis kan zien dan mag ze blijven staan en even bijkomen, zoals ze dat altijd doet, denkt Oline, nog maar een klein stukje, nu, dan zal ze eindelijk verlost zijn van de pijn, denkt Oline, en haar voeten doen zeer en Oline denkt dat het voelt alsof het overal pijn doet waar het maar pijn kan doen, denkt Oline, en nu kan ze gauw blijven staan, denkt ze, nu is ze er bijna, maar dat ze hetzelfde stuk vandaag nog tweemaal moet lopen, nee dat wordt gewoonweg te veel, maar als Sivert op sterven ligt, dan moet ze wel gaan en met hem praten, als hij heeft gevraagd of ze bij hem wilde komen om met hem te praten, moet ze wel naar hem toe, denkt Oline. En nu kan ze blijven staan, ze zal zich even rust gunnen op de plek waar ze gewoonlijk even uitrust, ook al heeft ze op het steilste stuk onverwacht gepauzeerd, denkt Oline. En Oline blijft staan. En daar staat Oline. En Oline voelt hoe de pijn uit haar voeten wegvloeit. En Oline kijkt omhoog naar haar huis en haar huis is mooi, maar klein, ze woont in een klein maar mooi huisje, denkt Oline,

vooral nadat ze het wit heeft laten verven is het mooi, denkt ze terwijl ze even uitblaast en op haar stok leunt. En Oline voelt hoe de pijn in haar voeten minder wordt, alles wordt beter, maar dan bedenkt ze dat ze vandaag de helling nog een keer op en af moet gaan, en dat moet haar wel lukken, denkt Oline, alleen even uitrusten, nu, je moet toch uitrusten, want haar voeten doen zo zeer, al loopt ze maar een klein stukje, haar voeten beginnen pijn te doen en ze is behoorlijk kortademig, en het is een hele klim van de zee naar haar huis, vroeger liep ze zonder er een seconde over na te denken van de zee naar huis, maar nu. En het wordt iedere dag erger. Nee dat het zover met haar moest komen, denkt Oline. En nu gaat Sivert zeker ook nog heen. Lars ligt nog maar net onder de grond of het is Siverts beurt.

Ja ja, zegt Oline.

‘Dat Jon Fosse over kunst en kunstenaars kan schrijven, is iedereen bekend die de twee delen van zijn meesterwerk *Melancholie* heeft gelezen.’

– De Noorse krant *Verdens Gang*

Melancholie II wordt verteld vanuit het perspectief van Oline, daags na de dood van haar broer, Lars Hertervig. In herinneringen aan haar jeugd met een dominante vader en haar fanatiek schilderende broer ontvouwt zich een fascinerende meditatie over verlies, ouderdom en ontluistering.

Melancholie II is het (ook los te lezen) vervolg op *Melancholie I*, de veelgeprezen roman over de Noorse kunstschilder Lars Hertervig (1830-1902).

Over *Melancholie I*:

‘Wonderbaarlijk bedwelmend.’

– Arjan Peters in *de Volkskrant*

‘Trance-achtig, muzikaal modulerend proza waaruit je niet kunt ontsnappen.’

– Rob Schouten in *Trouw*

ISBN 978-94-920-6836-1

9 789492 068361